

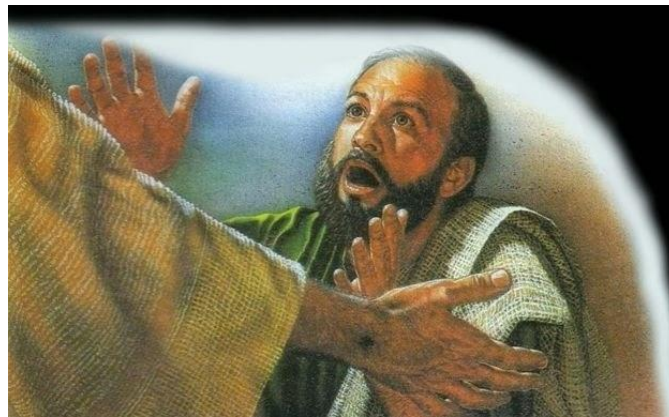
24 april 2022

EEN OPSTANDIGSLICHAAM MET LITTEKENS

Johannes 20, 19-31

Thomas moest leren te geloven, zonder te zien, zonder bewijzen te zien. Zo wordt de geschiedenis van de ontmoeting tussen Jezus en Thomas vaak uitgelegd. En zo wordt deze geschiedenis vaak ook toegepast. Nou, ik ga deze uitleg van het Bijbelgedeelte niet onderuit schoffelen, maar het lijkt mij goed om toch even een niveau *dieper* af te steken in de preek. Want er is in deze geschiedenis meer aan de hand dan je-moet-geloven-zonder-te-zien. Die ongelovige Thomas *helpt* ons volgens mij juist om te zien waar het in het geloven om gaat! Dat blijkt op het einde, bij zijn geloofsbelijdenis. Maar ook al eerder. Er zit in Thomas' vraag om Jezus' wonden te mogen zien volgens mij meer verscholen dan alleen 'ik-wil-bewijzen-zien.' Nou, dat 'meer' – wat er allemaal in die opmerking over het zien van Jezus' wonden verscholen zit – dat bewaren wij voor straks. Eerst even naar dat ongelof van die Thomas kijken.

Was Thomas eigenlijk nou zo ongelovig? Wat vindt u? Als ik alleen naar Thomas zou kijken, ja, dan komt hij wel tamelijk als ongelovige uit de bus: 'als ik in Zijn handen niet het litteken van de spijkers zie, en mijn hand niet steek in Zijn zij, zal ik beslist niet geloven!' Dat klinkt niet echt heel gelovig inderdaad... Maar als ik nou naar die mensen daaromheen kijk..., ach, dan vind ik het met dat ongelof van Thomas wel meevallen. Want terwijl Maria Magdalena aan de discipelen had verteld dat Jezus was opgestaan, zitten die discipelen op die bewuste zondagavond nog steeds met de deuren op slot, uit angst voor de joden. Zij hielden een besloten bijeenkomst, terwijl hen zojuist de opstanding was verkondigd! Dan had je toch juist de deuren wijd open moeten gooien om het ook met de buitenstaanders te kunnen delen? Hoe zat het met *hun* geloof dan? En die discipelen hadden later makkelijk praten tegen Thomas, want *zij* hadden Jezus inmiddels gezien. Zij hadden de wonden aan Jezus' handen en in Jezus' zijde mogen zien, Jezus had ze hen getoond. Dus of zij nu opeens zoveel geloviger waren... En die Maria die als eerste de Paasboodschap had verkondigd..., of die vanaf het begin nu zo'n gelovige was...? Zij had op die Eerste Paasdag 's morgens niet eens door dat het Jezus was. Ze zat met haar gedachten nog zo bij 'het-is-voorbij', dat zij dacht dat Jezus een tuinman was, waardoor zij ook die bijzondere vraag stelde: 'heeft u misschien het lichaam van Jezus verplaatst?' We moeten van Thomas dus niet een karikatuur maken, want of hij nu zoveel ongeloviger was dan de discipelen en Maria...?

Ik denk daarom dan ook dat Johannes deze geschiedenis niet heeft verteld om Thomas tot een negatief voorbeeld te stellen - een voorbeeld van hoe het niet hoort. Nee, ik denk dat Johannes deze geschiedenis heeft doorgegeven om zijn lezers en ook ons als 21^e eeuwse lezers te *bemoedigen*.

Het helpt namelijk niet om tegen iemand te zeggen 'je moet geloven, zonder te zien'. En zeker in onze tijd helpt dat niet, wanneer alles wat wij horen in het journaal, op social media, dat heeft altijd meerdere kanten en kan ook altijd misleidend zijn. Foto's kunnen zijn bewerkt, in video-opnamen is soms geknipt, woorden worden verdraaid. Hoe kan je nu zonder iets zelf te zien het nu gewoon maar geloven? 'Nou, dat kan ook bijna niet!', zo vertelt Johannes. Maar(!)..., *dankzij Jezus kan dat wel*. Jezus zorgt ervoor dat ogen en harten worden geopend. Want Jezus heeft op die bewuste Eerste Paasdag Zijn Geest aan de discipelen gegeven. De discipelen die bij elkaar waren achter gesloten deuren, werden er door Jezus op uit gestuurd – naar buiten toe! – zij werden erop uitgestuurd nadat Jezus *Zijn Geest* op hen had geblazen: 'ontvang Mijn Geest!' En naast het werk van de Geest zien wij nog iets moois: Jezus Zelf is aan Thomas verschenen. *Die overlevering van Maria en de discipelen dat Jezus was opgestaan uit de doden bleek*

dus echt betrouwbaar. Je kon op deze verkondiging van hen aan. Nu, zo konden de lezers van toen en kunnen wij als lezers van nu ook op deze boodschap vertrouwen. Dankzij de Schriften, de Bijbel, die ons dit alles overlevert. Dankzij de Heilige Geest. Dankzij Jezus Die Zich door Woord en Geest Zelf bekend maakt. Zalig zijn zij, werkelijk gelukkig ben je – zo spreekt Jezus via Thomas alle lezers, ook u en jou, aan... Werkelijk gelukkig

ben je daarom, als je niet gezien zult hebben zoals Thomas en de andere discipelen, maar toch nu zult geloven.

Een bemoediging(!): zalig, gelukkig ben je, als je gelooft...

dankzij het getuigenis van de discipelen en alle mensen die in hun voetsporen zijn getreden,

dankzij de Geest Die is gezonden om ons geloof aan te vuren en aan te wakkeren

dankzij Jezus Die soms opeens iets van Zichzelf laat opmerken, waardoor alle vragen naar bewijzen niet meer zo relevant zullen zijn.

Ja, dat vind ik zo heel mooi en eigenlijk ook wel een beetje humor: als Jezus daar zo aan Thomas verschijnt, dan blijken die bewijzen voor Thomas niet meer nodig te zijn. Nu had Thomas de gelegenheid om te checken of het echt wel de opgestane Heer was - Jezus nodigt hem ook nog daartoe uit (vers 27): 'kom hier met je vinger en bekijk Mijn handen, en kom hier met je hand en steek die in Mijn zij' - maar je leest er niets meer over dat Thomas dat heeft gedaan. Het enige dat wij van Thomas horen, is dat hij stamelt of juist uitroept: 'Mijn Heere en mijn God!'

Tja, bewijslast helpt je vaak niet zoveel om te geloven. Je kunt allemaal bewijzen voor het christelijk geloof en voor Jezus' opstanding aanvoeren, maar of er nu veel mensen door overtuigd zullen worden? Ik ben er groot voorstander om argumenten voor het christelijke geloof te overdenken. Het helpt om bepaalde blokkaden weg te nemen, of om vooroordelen te ontkrachten..., maar ermee overtuigen..., dat lukt niet. *En dat wordt hier nu zo heel mooi duidelijk bij Thomas.* Uiteindelijk geven de bewijzen niet de doorslag, maar stapt Thomas over zijn twijfel heen en geeft hij zichzelf over aan Jezus: 'mijn Heer en mijn God!' Nou, *dat* is geloven! Prima om geloofsargumenten te verzamelen, om bewijzen met elkaar te delen, om te discussiëren en om op onderzoek uit te gaan. Niet je kinderen of jezelf met een kluitje in het riet sturen: 'je moet geloven zonder te zien.' Nee, daar kunnen zij niets mee. Maar uiteindelijk is geloof *jezelf overgeven...*, omdat je zo onder de indruk bent gekomen van die Ander, van Christus. Ondanks dat de vragen en twijfels misschien nog niet allemaal weg zijn, of misschien nog wel sterker worden nu je jezelf aan Jezus overgeeft.

Ik had afgelopen donderdag met de jongste catechisatiegroep het over 'geloven' en toen hebben wij dit ook besproken. Geloven, dat is niet 'alles weten, of alles begrijpen, of alles ervan zien', maar vertrouwen..., jezelf toevertrouwen. Er was iemand in de groep die de volgende dag naar dokter moest en aan die persoon vroeg ik: 'wat zorgt ervoor dat je de stap maakt om naar de dokter te gaan? Weet je eigenlijk wel alles van die dokter?' Nee. 'Begrijp je alles wat die dokter doet?' Nee, ook dat niet. 'Of heb je ondanks dat je niet alles weet en begrijpt van die dokter wel vertrouwen in hem?' Ja, dat was het. Vertrouwen, ondanks dat ze niet alles wist en begreep.

Jezelf toevertrouwen. Overgeven. Dat hoor ik in die woorden van Thomas 'mijn Heer en mijn God'. Je vragen niet wegstoppen hoor!, maar even loslaten. En je verzet loslaten, waarbij je misschien nog wel het meeste hebt te vechten met jezelf. En... jezelf overgeven. 'Heer, ik wil Uw liefde loven, al begrijpt mijn ziel U niet. Zalig hij die durft geloven, ook wanneer het oog niet ziet.'

Durf je deze God Die alles van Zichzelf heeft gegeven te vertrouwen, jezelf toe te vertrouwen... en met Hem het leven aan te gaan? Volgens mij had Thomas heel geen tijd om met zijn vinger de wonden van Jezus te betasten, omdat hij met zijn armen open richting Jezus rende: 'Mijn Heere en mijn God!'

Maar nu iets anders... Ik zei aan het begin van de preek: 'er zit in Thomas' vraag om Jezus' wonden te mogen zien volgens mij meer verscholen dan alleen 'ik-wil-bewijzen-zien.' Nu, daar wil ik het nu over hebben.

Waarom zou Thomas nu specifiek naar Jezus' wonden hebben gevraagd? Waarom zijn de wonden van Jezus het bewijs dat Hij het werkelijk is? In het Lukasevangelie lezen wij bijvoorbeeld dat Jezus iets eet, om te laten zien dat Hij geen geest is maar werkelijk de opgestane Heere. En Maria herkent Jezus daaraan dat Jezus haar bij de naam noemt. Er zijn zoveel dingen waaraan je Jezus zou hebben kunnen herkennen – Zijn haar, Zijn baard misschien, Zijn stem - maar hier bij Thomas zijn het specifiek *Jezus' wonden* die moeten laten zien dat het Jezus was. En zo liet Jezus Zelf ook een week

daarvoor aan Zijn discipelen gelijk de littekens van Zijn wonden zien. Vindt u dat eigenlijk ook niet opmerkelijk? Jezus heeft een nieuw lichaam ontvangen. Een verheerlijkt lichaam, zo noemt Paulus het opstandingslichaam later. Maar die wonden waren dus nog steeds zichtbaar. Hoe zit dat? De Emmausgangers herkenden Jezus niet gelijk. Maria herkende Hem in eerste instantie zelfs niet eens. En Jezus kon zo verschijnen, ondanks dat deuren gesloten waren. Het moet volgens mij dus echt iets bijzonders zijn geweest met dat verheerlijkte lichaam van Jezus. Maar die wonden van voor Jezus' sterven, die waren na de opstanding nog steeds zichtbaar, ondanks het opgestane, verheerlijkte lichaam van Jezus. Nou, daar wil ik nu enkele dingen over zeggen, over het waarom van die zichtbare wonden, littekens.

Ten eerste zijn die littekens volgens mij een blijvende herinnering aan wat er is gedaan door Jezus. Elke keer weer dat Jezus Zijn discipelen groette, zagen ze die littekens. Die littekens die vertelden dat het is volbracht. Het is echt volbracht door hun Meester!

Littekens doen soms ook wel zeer hoor. Je kunt ze niet wegpoetsen, hooguit er wat overheen aantrekken zodat anderen het niet zien. Maar bij een weersverandering voel je ondanks alle camouflage soms toch weer dat litteken trekken. Nu, Jezus' littekens doen ook zeer. *Het doet al zeer om ernaar te kijken.* Elke keer weer als Jezus Zijn hand naar je uitsteekt, zie je dat litteken, die wonden in zijn handen van de spijkers die daar doorheen zijn geslagen. Elke keer als Hij Zijn hand naar je uitsteekt en je uitnodigt, wordt je herinnerd aan de pijn die Hij voor u en mij heeft geleden. En dat doet gewoon pijn om te zien. Dat maakt je steeds weer beschaamd. Een stukje schaamte, of schuld, of gêne, als je die littekens zien die een ander dankzij jou heeft eraan over heeft gehouden. Geloof kan daarom nooit zonder berouw, inkeer, nederigheid.

Maar aan de andere kant: die littekens laten ook zien dat Pasen echt achter de rug is. Zoals het grote litteken bij sommigen op de borstkas laat zien dat de hartoperatie echt voorbij is nu, laat het litteken aan Jezus' handen zien: Pasen is achter de rug. De operatie *is* geweest. Het was iets om vreselijk tegenop te zien..., wat heeft Jezus vooraf een strijd ermee gehad, in de hof van Getsemané, maar *het is volbracht.*

En steeds als u of ik daar weer aan zou twijfelen, weet: voor Jezus is er geen twijfel mogelijk. Heel menselijk gezegd: Hij wordt elke dag dat Hij voor u zorgt herinnerd aan dat moment waarop Hij heeft gestreden, geleden en het uit heeft geroepen: 'het is volbracht!'

Littekens als teken dat de strijd gestreden is, dat de overwinning is behaald, dat het is volbracht voor u. Zou daarom Jezus' opstandingslichaam nog steeds die littekens hebben laten zien?

Maar ook nog iets anders over die wonden. Er is een verhaal over St. Maarten dat op een dag de duivel aan hem verscheen in de gedaante van Christus. De duivel wilde st. Maarten blijkaar misleiden. Maar deze Roomse heilige liet zich niet voor de gek houden. Hij vroeg hem: 'waar zijn jouw wonden?'

Onze Heiland is namelijk een Redder met littekens. Hij is – begrijp mij niet verkeerd hoor – *een God met wonden.* Daaraan kan je onze God herkennen, zo wist st. Maarten aldus de legende. In onze wereld zijn er

zoveel schijnbaar volmaaktere goden die om onze aandacht vragen. Goden die je gouden bergen beloven, een gelukkig leven. Onbegrensd genieten. En die goden zijn allemaal even perfect, begerenswaardig, interessant om je in te verdiepen, gewild om na te volgen, hip, leuk. Je ontvangt respect als je deze goden volgt. Maar onze God – de God van de Bijbel - zien wij het duidelijkste in die Mens met wonden zo diep, zo pijnlijk. 'Hij was veracht, de onwaardigste onder de mensen', zo verkondigde Jesaja al eeuwen voor Jezus. Als Johannes in het boek Openbaring vertelt wat hij van Jezus ziet als Hij is opgestaan en naar de Vader gegaan, als Johannes een blik mag werpen in de hemelse heerlijkheid, dan vertelt hij: 'ik zag een Lam, staande als geslacht'. Johannes zag een Lam, een Lam met de tekenen van de slacht. Ondanks alle hemelse heerlijkheid en majesteit: tekenen van de slacht. Zelfs in de hemel: littekens van de doodstrijd die is gestreden.

Waar zijn je wonden, zo vroeg st. Maarten. Een god zonder wonden, die hoefde Maarten niet.

En terecht. Want – om nog even op die andere goden terug te komen: als wij tegenslagen hebben, als het leven niet zo loopt zoals wij het hadden verwacht, als wij ons tot teleurstellingen moeten verhouden..., dan geven die goden niet thuis. En dan hoor je mensen roepen: 'waar is God dan? Als God liefde is, waarom...?' Maar wij leven niet in een volmaakte wereld, met een geweldige god zoals wij god hebben gedacht. Die goden die wij navolgen zijn droombeelden en zij houden ons ook vast in onze dromen. Om God te ontdekken zoals Hij is, moeten wij uit die droomwereld van onszelf stappen en met beide benen in deze gehavende wereld gaan staan... en dan zal God veel meer werkelijkheid voor ons worden. We dromen onszelf vaak van de werkelijkheid weg. Maar God is niet ver weg. Hij is een God met wonden. Een God Die in Zijn Zoon het lijden, de zonde en zinloosheid van deze wereld aan den lijve heeft ondervonden en Zich erdoor liet tekenen. Met de littekens van Pasen. God is een heel andere God dan al die afgoden. Pijnlijk anders. Maar ook zo heilzaam anders.

En daarom is God misschien ook juist wel daar te zoeken, waar de wonden en littekens van deze wereld zichtbaar zijn. Wat bedoel ik? Nu, juist daar, waar het leven gehavend is, waar het leven blijvend getekend is, waar wonden zijn geslagen die soms nooit mee over gaan, juist daar is Jezus soms heel dichtbij. Ik heb soms (of: vaak) meer van Jezus ervaren in ziekenhuizen dan in feestzalen. God leek vaak dichterbij in het hospice dan tijdens een vergadering. Want God is de God van Thomas. Thomas mocht zijn Heere en God gewaar worden in die Jezus met Zijn littekens. Jezus nodigde Thomas uit: raak de wonden aan.

Halík, een Tsjechische theoloog heeft daarin ook een uitnodiging naar ons toe gehoord: raak de wonden aan van deze wereld om Jezus te ontdekken. Die wonden die op deze wereld zijn geslagen in het heel groot, maar ook die kleine wondjes die soms zo zeer kunnen doen. Die wonden die verstopt zitten achter de voordeuren van broeders en zusters in de gemeente. Die littekens die mensen met zich meedragen maar vaak heel goed camoufleren... Waar die wonden en littekens door ons worden gezien en liefdevol worden aangeraakt, daar laat Jezus Zichzelf soms opeens zien en komt men

onverwacht tot de uitroep: 'mijn Heere en mijn God!' Want in die wonden en littekens om ons heen en in ons eigen leven is Jezus soms heel dichtbij.

Ik sluit af met nog een ding over die wonden van Jezus: Thomas vraagt om die wonden te zien. Alleen als hij die wonden aan Jezus' lichaam ziet, dan weet hij dat het echt Jezus' lichaam is. Ik denk dat wij dit ook moeten vertalen naar het Lichaam van Christus wat wij als kerk mogen vormen. Alleen als die wonden van Jezus zichtbaar zijn, is het echt Jezus' eigen lichaam. Wonden en littekens – lijden, verdragen, moeten ondergaan - zijn het kenmerk van de ware kerk des Heeren. Die wonden vertellen ons dat wij werkelijk Christus' lichaam zijn.

Paulus heeft hier in zijn brieven regelmatig over. In Galaten 6, vers 17 zegt hij bijvoorbeeld dat hij de littekens van Jezus in zijn lichaam draagt. Een heel bijzondere uitspraak: ik draag de littekens van Jezus in mijn lichaam. En in Kolossenzen 1, vers 24 vertelt hij over zijn lijden waarmee hij vervult wat overblijft van de verdrukkingen van Christus. Zijn leven is getekend door de littekens, de wonden, van Christus. De kerk, wij samen, het Lichaam van Christus, dragen de littekens van Jezus mee. Lijden mee aan deze wereld.

De opstanding van Jezus betekende namelijk niet 'eind goed, al goed'. Nee, de littekens zijn nog steeds zichtbaar. En daardoor is het Lichaam van Christus in deze wereld geen prachtig lichaam waar mensen altijd diep van onder de indruk zijn en wat zij ook zouden willen hebben. Nee, als kerk heb je soms gewoon een beetje een identiteitscrisis als je jezelf met al die littekens voor de spiegel ziet staan: 'zijn wij nu Lichaam van Christus, is dit nu het Lichaam waarmee wij het moeten doen? Zo kwetsbaar, zo gehavend soms... Wie wordt hier nu jaloers op?

Nou, laat dat maar aan Jezus over. Want dat is de bemoediging waarmee wij begonnen: opeens verschijnt Hijzelf in ons midden... of werkt Hij met Zijn Geest in mensen... en komen mensen tot de ontdekking dat het getuigenis van Zijn leerlingen toch echt waarheid was... Hij is opgestaan. Jezus is de Levende. En Hij laat Zich zien, met littekens en al... om de wereld tot de belijdenis te brengen: 'Mijn Heer en Mijn God!'